

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟ 23 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019

ΠΡΩΤΗ ΟΜΑΔΑ

A1. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των όρων:

- α. Υπουργείο Περιθάλψεως
- β. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής (1923)
- γ. Ιδιόμορφος δανεισμός (1917)

Μονάδες 15

A2. Να χαρακτηρίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων ως «Σωστό» ή «Λάθος».

- α. Σύμφωνα με τις νομοθετικές ρυθμίσεις του 1870-1871 οι δικαιούχοι αγρότες μπορούσαν να αγοράσουν όση γη ήθελαν με ανώτατο όριο τα 80 στρέμματα για αρδευόμενα εδάφη.
- β. Οι όροι για την ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας άλλαξαν στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και κυρίως στα πρώτα χρόνια του 20^{ου}.
- γ. Μετά τους Βαλκανικούς πολέμους στη σχετικά ομοιογενή Ήπειρο υπήρχαν 48.000 μουσουλμάνοι.
- δ. Η πολιτική του Κωλέττη ενίσχυε τον κοινοβουλευτισμό.
- ε. Ο Όθωνα εγκατέλειψε την Ελλάδα το Φεβρουάριο του 1862.

Μονάδες 10

B1. Πώς εξελίχθηκαν οι συζητήσεις για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της ομογένειας και τη συνεργασία τους με το ελληνικό κράτος από τη δεκαετία του 1860 έως και την οικονομική κρίση του 1873;

Μονάδες 12

B2. α. Να αναφέρετε ονομαστικά τα αιτήματα του Στρατιωτικού Συνδέσμου. (μον. 5)

β. Τι γνωρίζετε για τις εκλογές της 8^{ης} Αυγούστου 1910; (μον. 8)

Μονάδες 13

ΔΕΥΤΕΡΗ ΟΜΑΔΑ

Γ1. Λαμβάνοντας υπόψη τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές γνώσεις σας, να εξηγήσετε τα μεταναστευτικά ρεύματα από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Ρωσία προς την Ελλάδα τις τρεις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα.

Μονάδες 25

Πηγή 1

Πρόσφυγες άρχισαν να προσέρχονται στην Ελλάδα ήδη από την πρώτη δεκαετία του 20ου αιώνα. Αυτοί προέρχονταν από την Ανατολική Ρωμυλία, την οποία οι Βούλγαροι πραξικοπηματικά από το 1885 είχαν προσαρτήσει στο κράτος τους, το Βουλγαρικό πριγκιπάτο. Ως εκ τούτου εξαπολύθηκαν διωγμοί (το 1903 και το 1906) σε βάρος των ελληνικών πληθυσμών της περιοχής, με αποτέλεσμα να καταλήξουν αυτοί ως πρόσφυγες στο ελληνικό κράτος. Από τα 50.000 άτομα δε που είχαν προσέλθει, τα 16.000 περίπου παρέμειναν μόνιμα.

Μεγάλο κύμα προσφύγων ενέσκηψε με τους Βαλκανικούς πολέμους. Τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά το τέλος των πολέμων αυτών οι μεταβολές στα εθνικά σύνορα είχαν ως επακόλουθο τις μετακινήσεις πληθυσμών, οι οποίες έμελλε να αλλάξουν την εθνολογική σύνθεση των βαλκανικών κρατών. Την περίοδο 1912-1913 κατέφθασαν στην Ελλάδα πρόσφυγες, 5.000 άτομα, από περιοχές της Μακεδονίας που είχαν αποδοθεί στη Βουλγαρία με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου (Στρώνιτσα, Μελένικο, Νευροκόπι, Ανω Τζουμαγιά), καθώς και άλλα 5.000 άτομα επίσης από περιοχές που είχαν δοθεί στη Σερβία (Μοναστήρι, Γευγελή, Δοϊράνη), ενώ το ίδιο περίπου διάστημα έφθασαν και 5.000 περίπου Έλληνες Πόντιοι από τον Καύκασο. Αυτοί οι τελευταίοι κατάγονταν από την περιοχή του Καρς και κατά την περίοδο 1913-1914 είχαν έλθει ως μετανάστες στη Μακεδονία από το Ρωσικό Καύκασο, όπου είχαν καταφύγει από το τέλος του Κριμαϊκού πολέμου κυρίως. [...]

Επίσης από το 1919 μέχρι το 1924 διεξαγόταν ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία «η εθελούσια μετανάστευση των εν Ελλάδι και Βουλγαρία μειονοτήτων» σύμφωνα με τη συνθήκη του Neuilly (Νειϊγύ) το 1919. Το διάστημα αυτό 27.000 Βουλγαρίζοντες εγκατέλειψαν την Ελλάδα, ενώ είχαν καταφθάσει γύρω στους 30.000 Έλληνες από την Ανατολική Ρωμυλία. Χριστίνα Αραμπατζή, *Προσφυγικοί οικισμοί στη Χαλκιδική κατά το πρώτο μισό του 20^{ου} αι. , διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη 2005, σσ. 14-15, 21*

Πηγή 2

Το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων, ο καθορισμός των συνόρων και η υπογραφή της Συνθήκης του Βουκουρεστίου από τις ενδιαφερόμενες χώρες είχαν ως αποτέλεσμα την εθνολογική ανακατάταξη των βαλκανικών λαών και τη δημιουργία του προσφυγικού ζητήματος. Η απελευθέρωση της Μακεδονίας από τους Νεότουρκους και από τις επεκτατικές βλέψεις της Βουλγαρίας, προκάλεσε ισχυρό ρεύμα μετακίνησης ελληνικών πληθυσμών από τα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Βουλγαρίας στα νεοαποκτηθέντα ελληνικά εδάφη. 34.112 Έλληνες από τη Βουλγαρία και τη βουλγαροκρατούμενη ακόμη Δυτική Θράκη αναγκάστηκαν, σύμφωνα με την επίσημη στατιστική της υπηρεσίας των προσφύγων, να καταφύγουν στη Μακεδονία στα τέλη του 1913 και στις αρχές του 1914.

Κωνσταντίνος Φωτιάδης, Οι πρόσφυγες στη Μακεδονία, στο «Οι πρόσφυγες στη Μακεδονία», Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, επιμ. Ιωάν. Κολιόπουλος-Ιάκ. Μιχαηλίδης, Αθήνα 2009

Δ1. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που ακολουθούν να αναφέρετε

α. τις ενέργειες που έγιναν για την αντιμετώπιση των πρώτων στοιχειωδών και πιεστικών αναγκών των προσφύγων (μον. 12) και

β. πώς αντιμετωπίστηκε το ζήτημα της προσωρινής τους στέγασης κατά πρώτο διάστημα μετά την άφιξή τους το 1922 (μον. 13).

Μονάδες 25

Πηγή 1

Το καράβι μας έβγαλε στη Θεσσαλονίκη. Μας πήγανε στον αυλόγυρο του Αγίου Μηνά. Μέσα η εκκλησιά ήταν γεμάτη κόσμο. Σεπτέμβριος μήνας. Ξημέρωνε του Σταυρού. Καθούμασταν στα μάρμαρα, ούτε κουβέρτα είχαμε, ούτε τίποτα. Χτυπούσε δώδεκα η ώρα. Ήρθε κοντά μας ένας κύριος και μας είπε: «Δεν έχετε τίποτα; Στα μάρμαρα καθόσαστε;». Πήγε και μας έφερε δυο κουβέρτες, καινούργιες. «Τη μια να τη στρώσετε, να καθίστε, και με την άλλη να σκεπάσετε τα παιδάκια», μας είπε. Ήρθε και την άλλη μέρα. Μας έφερε ρουχαλάκια, ζακέτες δικές μας. Ύστερα μας μοίρασαν από ένα κουτάλι, μια κατσαρόλα και από ένα πιάτο. Πηγαίναμε στη γραμμή για να πάρουμε συσσίτιο. Μας έρχονταν πολύ δύσκολο. Εγώ έκλαιγα. Τότες με βλέπαν και μου φωνάζαν: «Έλα εσύ να σου βάλουμε χωρίς σειρά».

Σαν φτάσαμε στο λιμάνι του Πειραιά ο καπετάνιος πήρε διαταγή να μη βγάλει κανένα, γιατί οι δρόμοι και τα μαγαζιά ήταν γεμάτα. Μόνο να μας διαμοιράσει. Έτσι σε κείνη την πόρα βγήκαμε στον Πόρο, ούτε ξέραμε κανέναν εκεί. Στον Πόρο είχε σπίτια άδεια. Μας βάλαν έξι-εφτά οικογένειες σε καθένα. Ύστερα βγήκε τελάλης και φώναξε: «Οι πρόσφυγες να κατεβούνε στην παραλία να πάρουν ψωμί». Ύστερα εγώ κατέβηκα στην παραλία, καθώς μας πρόσταξε ο τελάλης και πήρα φαΐ και ψωμί. Πήραν και οι άλλοι. Ο Θεός πάλι έστειλε έναν άλλο χριστιανό. Μας πήγε ως το σπίτι να δει πού μέναμε. Έφριξε σαν είδε τον κόσμο που κοιμούνταν απάνω στα μάρμαρα. Πήγε και μας έφερε μια φλοκωτή κουβέρτα χοντρή και πρόσθεσε: «Πάω να σας φέρω ρούχα από τη μητέρα μου». Την άλλη μέρα μας έφερε ακόμη μια κουβέρτα.

Μαρτυρία Άννας Καραμπέτσου από το Νυμφαίο, κωμόπολη 24 χλμ ανατολικά της Σμύρνης, στο «Η Έξοδος», Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα 1980, τόμος Α', σελ. 39-41

Πηγή 2

Το πρόβλημα της στέγασης αναγνωρίζεται ως ένα από τα πιο επείγοντα, καθώς οι πόλεις είναι πλημμυρισμένες από πρόσφυγες που έχουν βρει προσωρινό καταφύγιο σε σχολεία εκκλησίες, θέατρα, στρατόπεδα, αποθήκες. Η κατάσταση αυτή, που απειλεί να διογκώσει την κοινωνική ένταση, αναγκάζει το κράτος να δραστηριοποιηθεί. Το μέτρο της επίταξης των κενών ακινήτων, το οποίο νομοθετεί η επαναστατική κυβέρνηση, αποδεικνύεται ανεπαρκές και η πολιτεία απόφασίζει, στις 3-11-1922, την ίδρυση του Ταμείου Περιθάλψεως Προσφύγων, το οποίο, παράλληλα με το Υπουργείο Υγιεινής, Πρόνοιας και Αντιλήψεως, αναλαμβάνει την κατασκευή οικημάτων για τη στέγαση των προσφύγων.

Το μεγαλύτερο μέρος όμως των ανθρώπων αυτών στεγάζεται με δικά του μέσα και όσοι δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα για κάτι τέτοιο αξιοποιούν τον δυναμισμό και την εφευρετικότητά τους. Παράγες από ευτελή υλικά, σανίδες και τενεκέδες, ξεφυτρώνουν σε δρόμους και πλατείες, στις άκρες των πόλεων, δίπλα στις εργατικές κατοικίες, γύρω και μέσα στους συνοικισμούς που κατασκευάζουν οι κρατικοί φορείς.

«Στην Αθήνα», γράφει ο Μόργκενταου¹, «τα Παλιά Ανάκτορα χρησιμοποιήθηκαν ως κέντρο περίθαλψης προσφύγων. Μοιράζονταν από κει ψωμί καθημερινά σε χιλιάδες ατόμων και συντάσσονταν κατάλογοι με τα ονόματα των αγνοουμένων. Πάνω στους λόφους της Αθήνας ξεφύτρωσαν σκηνές καμωμένες με τσουβάλια και παράγκες φτιαγμένες με γκαζοτενεκέδες της Standard Oil».

Προσφυγική Ελλάδα, Φωτογραφίες από το Κέντρο Μικρασιαστικών Σπουδών, Αθήνα 1999, σελ. 17

Πηγή 3

Στα λοιμοκαθαρήρια πεθαίνουν κατά εκατοντάδες. Η δυσεντερία, ο τύφος, έκαμαν θραύση. Όλο το χειμώνα του 1923 ο εξανθηματικός τύφος είχε εξαπλωθεί σ' όλα σχεδόν τα λιμάνια αλλά και τις πόλεις στο εσωτερικό της Ελλάδας και είναι θαύμα που οι υγειονομικές υπηρεσίες μπόρεσαν να τον αναχαιτίσουν σε λίγους μήνες. Εκκλησίες, σχολεία, δημόσια κτήρια, κινηματογράφοι, θέατρα, αποθήκες, υπόστεγα, όλα είχαν επιταχθεί, για να στεγάσουν τους πρόσφυγες. Ένας μεγάλος αριθμός ιδιωτικών κατοικιών επιτάχθηκε επίσης. Δυο χρόνια μετά οι σταθμοί του σιδηροδρόμου ήταν φραγμένοι από κατασκηνώσεις προσφύγων και τέσσερα χρόνια μετά υπάρχουν ακόμα πρόσφυγες που στεγάζονται κάτω από αντίσκηνα, χειμώνα-καλοκαίρι... Ξένες φιλανθρωπικές οργανώσεις αποδύθηκαν σ' έναν ανεκτίμητο συναγωνισμό. Ο αμερικανικός Ερυθρός Σταυρός πρώτος απ' όλους, ο οποίος επί έξι μήνες σίτισε πάνω από μισό εκατομμύριο πρόσφυγες, χωρίς να συζητάμε για τον ρουχισμό και τα φάρμακα που διένειμε. Η "Near East Relief", επίσης αμερικανικό ίδρυμα, που ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τα ορφανά, το ίδρυμα "Save The Children Fund" και η "All British Appeal", αγγλικές οργανώσεις, προσέφεραν τη βοήθειά τους. Οι πολυάριθμες ελληνικές φιλανθρωπικές εταιρείες, οι δήμοι και οι κοινότητες είχαν μία τεράστια συμβολή. Μεγάλα δείγματα ανθρωπιστικής πρωτοβουλίας έκαναν την εμφάνισή τους στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη, σ' όλα τα επαρχιακά διοικητικά κέντρα, μικρά και μεγάλα.

Η εγκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα, Κοινωνία των Εθνών, Γενεύη 1926, μτφρ. Φιλοκτήτης και Μαρία Βεϊνογλου, εκδ. Τροχαλία, Αθήνα 1997, σελ. 13

Καλή επιτυχία!!!

¹ Πρόεδρος της Επιτροπής Αποκατάστασης Προσφύγων (Ε.Α.Π.) στην Αθήνα